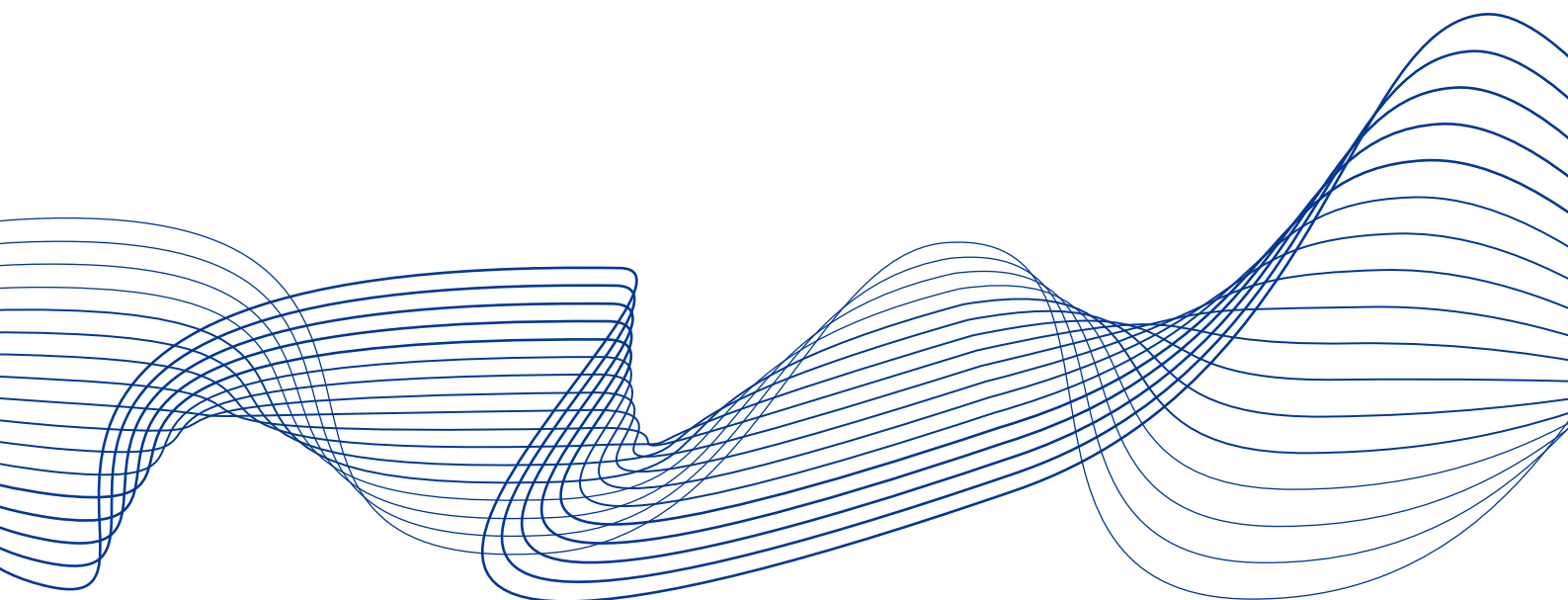

Metų ataskaita

2018

ESRV

Europos sisteminės rizikos valdyba

Europos finansų priežiūros sistema

Turinys

Ižanginis žodis	2
Santrauka	4

Ižanginis žodis

Mario Draghi, Europos sisteminės rizikos valdybos pirmininkas

Tai aštuntoji Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) metų ataskaita. Ji apima laikotarpį nuo 2018 m. balandžio 1 d. iki 2019 m. kovo 31 d. Kaip paprastai, ESRV akylai stebėjo sisteminės rizikos šaltinius Europos finansų sistemoje ir ekonomikoje. Įvardytos keturios pagrindinės rizikos yra tokios pačios kaip praėjusiais metais. Didžiausią grėsmę kelia rizikos priedų perkainojimas pasaulio finansų rinkose, toliau – tebesitęsiantis ES bankų, draudikų ir pensijų fondų balansų trūkumai, ES valstybių, bendrovių ir namų ūkių sektorių skolų tvarumo problemos ir, galiausiai, pažeidžiamumas investicinių fondų sektoriuje bei šešėlinės bankininkystės veiklos keliami rizika. Tai ypač aktualu atsižvelgiant į politikos neapibrėžtumą ir sparčiau, nei tikėtasi, lėtėjantį ekonomikos augimą.

Vis labiau kylančios gyvenamosios ir komercinės paskirties nekilnojamojo turto kainos rodo, kad kai kuriose rinkose yra pervertinimo požymių. Atsižvelgdama į tai, ESRV paskelbė ataskaitą dėl komercinės paskirties nekilnojamojo turto ir tęsė veiklą, susijusią su įspėjimais dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, pateiktais aštuonioms valstybėms narėms 2016 m. pabaigoje.

ESRV toliau plėtojo makroprudencinę politiką. Bankų sektoriaus politikos srityje ESRV toliau analizavo 9-ojo TFAS poveikį finansiniam stabilumui ir šiuo klausimu paskelbė dvi ataskaitas. ES Tarybos prašymu ESRV nustatė pagrindines priežastis, pažeidžiamas sritis ir veiksnius, dėl kurių neveiksnių paskolų lygis visoje sistemoje gali padidėti. Ne bankų sektoriuje vykdomos politikos klausimu ESRV nustatė galimybes, kaip toliau stiprinti (per)draudimo sektoriaus makroprudencinę sistemą, ir peržiūrėjo, kokį poveikį finansiniam stabilumui daro pagrindinių sandorio šalių sąveikos susitarimai.

Siekdama skatinti diskusijas apie makroprudencinę politiką, ESRV organizavo keletą renginių. 2018 m. rugsėjo mėn. įvyko trečioji ESRV metinė konferencija. Joje daugiausia nagrinėta klimato kaitos keliami grėsmė finansiniam stabilumui, vis didesnė ne bankų teikiamo finansavimo realiojoje ekonomikoje svarba ir būtinybė pašalinti duomenų spragas, trukdančias vykdyti veiksmingą rizikos stebėseną. Kartu su ECB ir TVF surengusi praktinį seminarą, ESRV žengė pirmąjį žingsnį kuriant bendrą makroprudencinės politikos pozicijos vertinimo sistemą.

Norėčiau nuoširdžiai padėkoti buvusiam Suomijos banko valdytojui Erkki Liikanenui, einančiam ESRV bendrosios valdybos nario pareigas, profesoriumi Marco Pagano, einančiam Bendrosios valdybos nario ir Patariamąjį mokslinio komiteto (PMK) pirmininko pavaduotojo pareigas, Ignazio Angeloni, einančiam ECB priežiūros valdybos nario ir Bendrosios valdybos stebėtojo pareigas, už jų paramą ESRV darbe. Tikimės, kad savo įžvalgas mums ir toliau teks Andrea Enria, naujasis ECB priežiūros valdybos pirmininkas ir Bendrosios valdybos narys.

Su giliu liūdesiu sutikau žinią apie Arberto Giovannini mirtį. Jo, kaip PMK nario ir ESRV Jungtinės ekspertų grupės finansinių tarpusavio sąsajų klausimams bendrapirmininkio, indėlis yra neįkainojamas. Norėčiau pareikšti nuoširdžią užuojautą jo šeimai.

Mario Draghi
ESRV pirmininkas

Santrauka

Apžvelgiamam laikotarpiui buvo būdingas didelis politinis neapibrėžtumas ir sparčiau, nei tikėtasi, lėtėjantis ekonomikos augimas. Ekonominių vertinimų rodikliai daugelyje ES valstybių narių suprastėjo, o viešojo ir privačiojo sektorių prognozių rengėjai pakoregavo savo prognozes dėl gamybos apimties augimo. Atsižvelgdama į tai, ESRV nustatė keturias pagrindines tarpusavyje susijusias rizikas ES finansiniam stabilumui: i) rizikos priedų perkainojimas pasaulio finansų rinkose, ii) finansų įstaigų balansų trūkumai, iii) viešojo ir privačiojo sektorių skolų tvarumo problemos ir iv) pažeidžiamumas investicinių fondų sektoriuje bei šešėlinės bankininkystės veiklos keliami rizika. Palyginti su 2017 m., šių grėsmių eiliškumas per 2018 m. nepasikeitė. Tiksliau, rizikos priedų perkainojimas pasaulio finansų rinkose priskirtas prie didelės rizikos kategorijos, finansų įstaigų balansų trūkumai ir skolų tvarumo problemos priskirtos prie vidutinės rizikos kategorijos, o pažeidžiamumas investicinių fondų sektoriuje ir šešėlinės bankininkystės veiklos (anksčiau vartotas terminas „šešėlinės bankininkystės sektorius“) keliami rizika priskirta prie mažos rizikos kategorijos. Be šių keturių pagrindinių rizikų finansiniam stabilumui, ESRV toliau nagrinėjo klimato kaitos ir technologinės plėtros, įskaitant sisteminę kibernetinę riziką, poveikį finansiniam stabilumui.

Atsižvelgiant į ESRV nustatytas pagrindines rizikas finansiniam stabilumui buvo parengti Europos priežiūros institucijų ES mastu vykdomų testavimų nepalankiausiomis sąlygomis nepalankieji makrofinansiniai scenarijai. Apžvelgiamu laikotarpiu ESRV pateikė nepalankiuosius scenarijus Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijai (EIOPA) ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai (ESMA). Tiksliau, ji pateikė bendrą nepalankųjį scenarijų 2019 m. EIOPA pensijų fondų testavimui nepalankiausiomis sąlygomis ir 2019 m. ESMA gairėms dėl pinigų rinkos fondų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis. ESRV taip pat parengė nepalankųjį scenarijų ESMA vykdomam pagrindinių sandorio šalių testavimui nepalankiausiomis sąlygomis.

Prisidėdama prie Sąjungos makroprudencinės politikos koordinavimo ESRV taikė abipusiškumo sistemą. Visų pirma, ji rekomendavo abipusiškai taikyti: i) Belgijos ir Švedijos gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto pozicijoms skirtas nacionalines lankstumo priemones, ii) Prancūzijos ne finansų bendrovių didelėms pozicijoms skirtas nacionalines lankstumo priemones ir iii) Estijos sisteminės rizikos rezervo reikšmingumo ribą. Kitos valstybės narės nustatytu laikotarpiu šioms priemonėms turėtų taikyti abipusiškumo principą, idealiu atveju – nustatyti tokias pačias priemones. Valstybės narės turi pasirinkimo galimybę atskiriems finansinių paslaugų teikėjams, turintiems nereikšmingas pozicijas, taikyti išimtį. Šiuo tikslu ESRV pateikė rekomendaciją dėl konkrečioms įstaigoms taikomos maksimalios reikšmingumo ribos.

ESRV prisidėjo prie makroprudencinės politikos sistemos kūrimo pateikdama pirminę analizę dėl makroprudencinės politikos pozicijos vertinimo sistemos, skirtos padėti politikos formuotojams rengti sprendimus. Tokia sistema būtų naudinga siekiant geriau informuoti apie politikos sprendimus, įtvirtinti lūkesčius dėl finansų sektoriaus stabilumo bei būsimų politinių veiksmų ir mažinant galimą tendencingą neveiklumą didėjant finansiniam stabilumui kylančiai rizikai.

Bankų sektoriaus politikos srityje ESRV toliau analizavo naujo finansinės atskaitomybės standarto įvedimo ir neveiksnių paskolų poveikį finansiniam stabilumui. Vertindama 9-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto (TFAS) poveikį, ESRV daugiausia dėmesio skyrė dviem aspektams. Pirma, ESRV padarė išvadą, kad, be kitų dalykų, 9-ajame TFAS numatytos tikėtini

kredito nuostolių vertinimo metodikos ir analogiškos JAV metodikos skirtumai gali padaryti poveikį skolinimui per ekonominį ciklą ir pasaulinei skolinimo didelėms bendrovėms rinkai. Antra, ESRV analizavo galimą 9-ajame TFAS įtvirtinto tikėtinų kredito nuostolių modelio cikliškumą ir pasiūlė aprašyti geriausios praktikos pavyzdžius arba parengti išsamesnes gaires, taip siekiant užtikrinti, kad būtų išnaudotos 9-ojo TFAS teikiamos galimybės didinti finansinį stabilumą. Dėl neveiksnių paskolų pažymėtina, kad ES Tarybos prašymu ESRV nustatė pagrindines priežastis, pažeidžiamas sritis ir veiksniai, dėl kurių neveiksnių paskolų lygis visoje sistemoje gali padidėti. Nors panašu, kad dabartinio makroprudencinių priemonių rinkinio šiame etape iš esmės keisti nereikia, kai kurių patobulinimų galimybes reikėtų apsvarstyti, ypač tokiose srityse kaip sektorių kapitalo rezervų naudojimas ir į skolininką orientuotų priemonių, skirtų tiek namų ūkiams, tiek ne finansų bendrovėms, kūrimas.

Vertindama padėtį ne bankų sektoriuje, ESRV nagrinėjo, kaip toliau būtų galima stiprinti (per)draudimo sektoriaus makroprudencinę sistemą, ir peržiūrėjo, kokį poveikį finansiniam stabilumui daro pagrindinių sandorio šalių sąveikos susitarimai. Draudimo sektoriuje kaip perspektyviausios išskirtos šios galimybės: suderinta visoje ES veikianti gaivinimo ir pertvarkymo sistema; įgaliojimai institucijoms nustatyti konkrečioms subjektams ir (arba) konkrečiai veiklai (elgsenai) visoje rinkoje kapitalo padidinimus ir dividendų apribojimus; simetriški kapitalo reikalavimai ciklinei rizikai padengti; likvidumo reikalavimai (per)draudikams, kurių likvidumo profilis yra nestabilus; įgaliojimas institucijoms savo nuožiūra imtis intervencinių priemonių masinio sutarčių nutraukimo iki termino pabaigos atveju; priemonės, skirtos panašiai į bankų veiklai, siekiant užtikrinti makroprudencinės politikos tarpsektorinį nuoseklumą. Dėl pagrindinių sandorio šalių ESRV pateikė du pasiūlymus: pirma, reguliavimo sistemoje reikėtų aiškiai apibrėžti, kaip gaivinimo ir pertvarkymo priemonės reikėtų taikyti sąveikioms pagrindinėms sandorio šalims; antra, teisės aktuose reikėtų aiškiau nurodyti, ar sąveikos susitarimai dėl išvestinių finansinių priemonių gali būti tvirtinami ir vykdomi ir, jei taip, kokio pobūdžio produktams ir kokiomis sąlygomis.

ESRV toliau stebėjo Sąjungoje priimamas makroprudencines priemones ir padėjo savo nariams apie jas keistis nuomonėmis. Palyginti su 2017 m., makroprudencinių priemonių priimta gerokai daugiau: 2018 m. tam tikrų makroprudencinės politikos veiksmų ėmėsi daugiau kaip pusė Europos ekonominės erdvės (EEE) šalių. Daugumos veiksmų imtasi siekiant mažinti ciklinę riziką, tad jie buvo griežtinamojo pobūdžio. Be to, kad keliose EEE šalyse buvo aktyvuotas anticiklinis kapitalo rezervas ir padidinta jo norma, devyniose ES šalyse buvo nustatytas sisteminės rizikos rezervas arba perskaičiuota sisteminės rizikos rezervo norma. Vėliau 2018 m. taikytos priemonės daugiausia buvo susijusios su skolos tvarkymo sąnaudų ir pajamų (DSTI) santykio ribų nustatymu. Šalys taip pat keitė naudojamą metodiką, skirtą sisteminės svarbos įstaigoms ir jų rezervams nustatyti. Taip pat galima pastebėti, kad abipusiškai taikomų priemonių padaugėjo po to, kai ESRV rekomendavo abipusiškai taikyti Suomijos ir Belgijos priemones, priimtas pagal Kapitalo reikalavimų reglamento (KRR) 458 straipsnį siekiant padidinti papildomus rizikos koeficientus vidaus reitingais pagrįstus metodus taikančių bankų gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto pozicijoms. Šios priemonės išsamiau aprašytos ESRV parengtoje ES makroprudencinės politikos peržiūros ataskaitoje¹.

ESRV atliko tris vertinimus, kaip vykdomos jos rekomendacijos. Vertindama, kaip vykdoma rekomendacija dėl sisteminės rizikos, kurią kelia pinigų rinkos fondai, sumažinimo, ESRV padarė išvadą, kad Europos Komisijos pasiūlymas dėl reglamento iš esmės atitinka rekomendaciją.

¹ Žr. „[A Review of Macroprudential Policy in the EU in 2018](#)“, ESRV, 2019 m. balandžio mėn.

Vertindama, kaip vykdoma rekomendacija, kurioje pateiktos gairės dėl anticiklinio rezervo normų nustatymo, kad ES būtų laikomasi vienodos metodikos, ESRV padarė išvadą, kad paskirtos institucijos anticiklinį rezervą apskritai įdiegė laiku ir visapusiškai. Vertinimas, kaip laikomasi rekomendacijos skatinti ES šalis vykdyti suderintą politiką, kad finansinių paslaugų teikėjai negalėtų išvengti nacionalinių makroprudencinių priemonių, apžvelgiamo laikotarpio pabaigoje tebevyko.

ESRV toliau organizavo įvairius renginius, stengdamasi į diskusijas dėl makroprudencinės politikos įtraukti suinteresuotuosius subjektus. Ypač paminėtina 2018 m. rugsėjo mėn. įvykusi trečioji ESRV metinė konferencija. Jos dalyviai aptarė galimas klimato kaitos grėsmes finansiniam stabilumui, vis didesnę ne bankų teikiamo ekonominės veiklos finansavimo svarbą ir būtinybę pašalinti duomenų spragas, trukdančias vykdyti veiksmingą rizikos stebėseną. Drauge su ECB ir Tarptautiniu valiutos fondu (TVF) ESRV surengė praktinį seminarą tema „Makroprudencinės politikos pozicijos vertinimo sistemos kūrimas“. Viena iš pagrindinių seminare padarytų išvadų yra ta, kad makroprudencinės politikos kūrimas yra itin sudėtingas procesas, todėl ateityje formuojant makroprudencinės politikos poziciją reikės surasti geresnių būdų, kaip politikos sprendimus paaiškinti visuomenei.

Leidimo duomenys

© Europos sisteminės rizikos valdyba, 2019 m.

Adresas 60640 Frankfurtas prie Maino, Vokietija
Telefonas +49 69 1344 0
Interneto svetainė www.esrb.europa.eu

Visos teisės saugomos. Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Galutinė šioje ataskaitoje pateikiamų duomenų įtraukimo diena – 2019 m. kovo 31 d.

ISSN 1977-5199 (pdf)
ISBN 978-92-9472-095-5 (pdf)
DOI 10.2849/7552 (pdf)
ES katalogo Nr. DT-AB-19-001-LT-N (pdf)